

романса „Три путника“ („Трије попутници“). После, као каплан, певао је лирске родољубиве и љубавне песме под утицајем Јенка, Стритара и Грегорчића. Опевао је и љубав према природи. Али Франчишек Левец, први словеначки књижевно-историски биограф, чији је утицај на Керсника раније споменут, открио је Ашкерчев епски дар и саветовао му да се посвети лирском песништву. Ашкерц га је послушао и од тога доба испевао низ врло лепих балада и романса, али није сасвим напустио ни лирску поезију.

Ашкерц узима мотиве из словеначке прошлости; опева Трубара и реформацију; даје слике из противреформације. У својим песмама износи и своју животну филозофију, опева свемоћ природе, социалну беду, грехе аустриске државне управе, прилике у Европи.

Затим, Ашкерц у песмама саопштава утиске са својих многобројних путовања. Био је и у Босни и у Хрватској, и у Србији. Тако су постале његове песме из Сарајева, Загреба, Новог Сада, „Српско декле“ и др. У Београду, на Калемегдану, васкрсава на градским бедемима српску прошлост испуњену дугом и мучном борбом за слободу, и упућује ове речи западним народима:

„Тако смо те, Европо, чували ми

Од удара дивљих народа.

Тако, ах, страћили смо дане

Ми, југословенски — варвари“.

У песми „Нашли су рукописе“ помиње нађени потпис на пергаменту српског краља Милутина. — Опева и Краљевића Марка. У песми „Краљевић Марко“ мати зове Марка да устане из гроба, да опет живе срећно као некад у Прилипу. Он јој одговара да не може устати: хоће мирно да почива у светој земљи српској и да сања јуначке снове; она нека се моли за покој његове душе. Зове га жена његова, Јелица. Он јој одговара да му је срце мртво. Опет га неко зове! То је његов верни Шарац: хоће да га носи на Косово, где Турци проливају српску крв. Шарцу се Марко радосно одазива: моли свога верног коња да га копитама ископа из гроба и однесе на „Турчина, старог душманина“.

Међ Ашкерчевим баладама нарочито се истиче баладни венац „Стара Правда“, где опева трагедију словеначких сељачких устанака.